

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 4

**КАФЕДРА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ПРАВОВИХ ЗНАНЬ

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітній рівень перший бакалаврський
Освітньо-професійна програма Економічна безпека підприємства
Шифр за ОПП: ОК - 7
Мова навчання: українська

Кропивницький 2023

Розробник:

ОЗЕРНА Ірина, т.в.о. завідувача кафедри
державно – правових дисциплін та публічного управління,
кандидат юридичних наук

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри кафедри
державно – правових дисциплін та публічного управління факультету №4
ДонДУВС

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 року

Т.в.о. Завідувача кафедри

Ірина ОЗЕРНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
Економічна безпека підприємства
«01» вересня 2023 року

Гарант ОПП

Олена ГУЗЕНКО

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Рік підготовки:	1-й	1-й
Семестр:	1-й	1-й
Кількість кредитів ЄКТС / годин	4 / 120	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Лекції:	20 годин	6 годин
Семінарські:	20 годин	6 годин
Практичні:		
Самостійна робота:	80 годин	108 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:2	1:9

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

При підготовці фахівців зі спеціальності «Економіка» освітньо-професійної програми «Економічна безпека підприємства» у ДонДУВС велику увагу приділено навчальним дисциплінам, які мають дати здобувачу - майбутньому професіоналу ґрунтовні фахові знання. Передусім, це стосується і курсу «Основи правових знань».

Мета: формування у майбутніх фахівців у сфері економіки уявлень про особливості існування правової реальності, систему правових понять і основних концепцій існування права і держави; вибудовування цілісного, системного розуміння державно-правових явищ, закономірностей їх функціонування і розвитку; оволодіння понятійно-категоріальним апаратом сучасної юриспруденції і правової практики; формування відповідного рівня правової свідомості, правової компетентності, тобто сукупності якостей, що відображають ступінь кваліфікації фахівця-економіста, рівень його правових

знань, умінь, навичок, усвідомленого сприйняття соціально-правового досвіду та здатність до їх ефективної реалізації в подальшій практичній діяльності у різних сферах господарювання.

Завдання: надання здобувачам/здобувачкам вищої освіти необхідних теоретичних знань про право, з тим, щоб майбутній фахівець адекватно орієнтувався у правовому просторі; мав високу здатність аналізувати чинне законодавство, зміни у законодавстві що відбуваються; грамотно вибудовував цивільно-правові відносини та знав особливості їх нормативно-правового регулювання; брав участь в адміністративно-правових відносинах, добре орієнтувався у системі органів державної виконавчої влади як у суб'єктах публічного адміністрування; знав основи цивільного, кримінального, трудового, господарського права та законодавства; підстави та види юридичної відповідальності та способи захисту порушених прав; набув необхідних навичок застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці для здійснення практичної діяльності в сфері економіки.

Вивчення навчальної дисципліни спрямовано на отримання таких загальних компетентностей як:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- здатність бути критичним і самокритичним.

А також такої фахової (спеціальної) компетентності, як, здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Основи правових знань» не вимагає спеціальних знань студентів.

На здобутих знаннях з дисципліни «Основи правових знань» у подальшому базується вивчення таких дисциплін як «Правове забезпечення економічної та фінансової безпеки», «Фінанси підприємств», «Фінанси, гроші та кредит», «Економіка праці і соціально-трудові відносини», «Економічна безпека держави» тощо.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання		
	ПРН1	ПРН15	ПРН18
Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу	+		
Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні		+	
Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність			+

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- концептуальні засади системи правових знань;
- місце, роль і значення верховенства права у становленні громадянського суспільства;
- систему прав і свобод людини і громадянина, відрізнити права людини від свобод, орієнтуватись у класифікації конституційних прав і свобод людини і громадянина та поколіннях прав людини;
- основи адміністративно-правового забезпечення економіки;
- концептуальні засади цивільного, адміністративного, кримінального права України;
- основи трудового права: підстави укладання, зміни, розірвання трудового договору, контракту, договорів цивільно-правового характеру тощо;
- володіти знаннями про правове регулювання підприємницької діяльності в Україні;
- значення і місце правового інституту юридичної відповідальності в системі правових знань;
- підстави і види юридичної відповідальності;
- знати побудову систему правосуддя України та володіти знаннями про способи захисту порушених прав.

вміти:

- оперувати основними правовими поняттями і категоріями;
- правильно застосовувати норми права в конкретних юридичних

ситуаціях;

- орієнтуватися у цінностях громадянського (демократичного) суспільства, сприяти його сталому розвитку, стояти на захисті верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- розуміти зміст обов'язків як члена суспільства, професіонала, та підстави і наслідки відповідальності за їх невиконання;

- використовувати отримані базові правові знання і навички, зокрема з основ цивільного, адміністративного, кримінального, трудового права тощо в практичній діяльності, працювати в подальшому над саморозвитком, поглибленням здобутих знань;

- орієнтуватися у масиві законодавства та актуальних нормативно-правових актах для вирішення конкретних задач обраної професійної спеціалізації, правильно їх застосовувати;

- працювати з правовою інформацією отриманою з різних джерел, обробляти, аналізувати її та добросовісно використовувати;

- аналізувати власну практичну діяльність, власні практичні здобутки у сфері застосування юридичних знань, критично оцінюючі можливі помилки усунувати допущені прорахунки, дослухатися до критики більш досвідчених фахівців, колег;

- реалізовувати та, у разі потреби, захищати свої права.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		лекції	семінар.	практич.	лаборат.	індивід.	сам. роб.		лекції	семінар.	практич.	лаборат.	індивід.	сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Модуль 1.														
Змістовий модуль 1.														
Тема 1. Концептуальні засади системи правових знань	12	2	2				8	16	2	2				12
Тема 2. Роль і значення верховенства права у становленні громадянського суспільства	12	2	2				8	7	1					6
Тема 3. Система прав і свобод людини і громадянина	12	2	2				8	7	1					6

Тема 4. Правове регулювання соціально-економічних відносин.	12	2	2				8	12						12
Тема 5. Місце і роль цивільного права в системі правових знань	12	2	2				8	12						12
Тема 6. Основи адміністративного та кримінального права	12	2	2				8	12						12
Тема 7. Основи трудового права	12	2	2				8	16	2	2				12
Тема 8. Правове регулювання підприємницької діяльності	12	2	2				8	12						12
Тема 9. Роль і значення правового інституту юридичної відповідальності в системі правових знань	12	2	2				8	14		2				12
Тема 10. Захист порушених прав	12	2	2				8	12						12
<i>Модульна контрольна робота</i> Разом за змістовним модулем 1	120	20	20				80	120	6	6				108
Усього годин	120	20	20				80	120	6	6				108

** Модульні контролю проводяться лише на денній формі навчання

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Концептуальні засади системи правових знань.

Поняття та основні ознаки держави. Політичні та соціальні чинники, що зумовили виникнення держави. Основні теорії походження держави. Функції держави. Класифікація держав за їх формою. Механізм держави. Хронологічний перелік держав, які існували на території сучасної України.

Тема 2. Роль і значення верховенства права у становленні громадянського суспільства.

Поняття та ознаки громадянського суспільства. Загальна характеристика правової держави. Поняття та основні ознаки права. Етапи виникнення права. Джерела (форми) права. Поняття та види соціальних норм. Спільні та відмінні ознаки права й інших соціальних норм. Структура норми права. Сутність правовідносин та їх склад. Система права та система законодавства. Конституція: поняття й види. Закони і підзаконні нормативні акти.

Законність, її принципи та гарантії. Правова культура. Правова поведінка, її види. Правопорушення, його основні елементи. Види правопорушень.

Тема 3. Система прав і свобод людини і громадянина.

Права людини як комплекс природних і непорушних свобод і юридичних можливостей, обумовлених фактом існування людини в цивілізованому суспільстві. Свобода людини. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Покоління прав людини. Новітнє покоління прав і свобод людини і громадянина. Конституційні гарантії здійснення прав і свобод людини і громадянина. Міжнародний захист прав і свобод людини і громадянина. Повага до прав людини та проблема обмеження прав людини. Поняття та зміст громадянських прав і свобод людини і громадянина. Політичні права і свободи .

Тема 4. Правове регулювання соціально-економічних відносин.

Визначення економічної діяльності держави. Економіка як об'єкт публічного адміністрування. Система органів виконавчої влади держави в управлінні економікою. Суб'єкти публічного адміністрування у сфері економіки. Визначення фінансової діяльності держави. Фінанси як об'єкт публічного адміністрування. Суб'єкти публічного адміністрування у сфері фінансів. Адміністративні послуги у сфері економіки і фінансів. Державний контроль і нагляд у сфері економіки і фінансів.

Тема 5. Місце і роль цивільного права в системі правових знань.

Цивільне право України: поняття і система. Поняття і структура цивільного законодавства. Цивільно-правові відносини та їх склад. Правочини. Суб'єкти цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Цивільні право- і дієздатність. Поняття договору і його види. Поняття, основні ознаки, види юридичних осіб. Відповідальність у цивільному праві. Право власності та інші речові права. Поняття творчої діяльності та інтелектуальної власності. Форми власності. Суб'єкти права власності. Захист права власності. Зобов'язання у цивільному праві. Види зобов'язань. Позадоговірні зобов'язання. Спадкове право. Спадкування за законом і заповітом.

Тема 6. Основи адміністративного та кримінального права.

Адміністративне право і державне управління. Загальні засади діяльності та статус державних службовців. Адміністративні правопорушення та їх суб'єкти. Поняття, склад адміністративного правопорушення. Види адміністративних стягнень. Органи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх. Поняття кримінального права. Поняття злочину та його ознаки. Склад злочину. Стадії вчинення злочину. Співучасть у вчиненні злочину. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця. Кримінальна відповідальність та її підстави. Обставини, що

виключають кримінальну відповідальність: необхідна оборона, крайня необхідність, затримання злочинця. Мета покарання та його види. Особливості кримінальної відповідальності і покарання неповнолітніх.

Тема 7. Основи трудового права. Адміністрування праці в Україні. Колективний договір. Поняття, зміст, порядок укладання трудового договору. Випробувальний строк при прийомі на роботу. Форма і строки трудового договору. Трудовий контракт. Переведення на іншу роботу. Загальні підстави розірвання трудового договору за ініціативою робітника, власника або уповноваженого ним органу. Поняття робочого часу, види тривалості та облік робочого часу. Надурочні роботи. Поняття та види часу відпочинку. Трудові відпуски та порядок їх надання. Організація оплати праці. Тарифна система і схеми посадових складів. Гарантії і компенсації.

Тема 8. Правове регулювання підприємницької діяльності. Сутність, ознаки, функції та принципи підприємництва. Поняття суб'єктів підприємницької діяльності. Види підприємництва. Державне регулювання підприємництва. Підприємство як юридична особа у правовому середовищі. Фізична особа-підприємець в економічному середовищі України. Державна реєстрація суб'єктів підприємництва в Україні.

Тема 9. Роль і значення правового інституту юридичної відповідальності в системі правових знань.

Юридична відповідальність: ознаки та підстави відповідальності. Мета та функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності.

Тема 10. Захист порушених прав.

Судовий захист в Україні. Судоустрій України. Спеціалізація судів. Професійна правнича допомога. Право на безоплатну правову допомогу. Безоплатна вторинна правова допомога. Здійснення представництва інтересів. Самопредставництво.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Методологія вивчення дисципліни і оцінювання знань здобувачів та здобувачок вищої освіти заснована на індивідуально-диференційованому, компетентно-орієнтованому навчанні з використанням пояснювально-демонстраційного методу, репродуктивного, методу проблемного викладання, частково-пошукового, або евристичного та дослідницького методу.

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі

методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання;
- активні методи навчання.

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

для денної форми навчання

	Поточний контроль			Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Залік
	30	10	20	40
Всього за навчальну дисципліну	100			

для заочної форми навчання

	Поточний контроль			Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Залік
	20	20	-	60
Всього за навчальну дисципліну	100			

Для переводу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

для денної форми навчання

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 30 =$$

для заочної форми навчання

$$K = \frac{\text{сума одержаних оцінок (балів)}}{\text{округлити } (0,6 * \text{кількість групових занять}) * 5} * 20 =$$

Модульна контрольна робота

19-20 балів – «5» відмінно;

15-18 балів – «4» добре;

10-14 балів – «3» задовільно;

0-9 балів – «0» незадовільно.

При оцінюванні заліку на денній формі навчання застосовуються такі критерії:

- **36-40 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

- **28-35 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

- **20-27 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

- **0-19 балів** – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Критерії оцінювання заліку на заочній формі навчання

50-60 балів – «відмінно» – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

40-49 балів – «добре» – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

30-39 балів – «задовільно» – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на

50-69% тестових завдань);

0-29 балів – «незадовільно» – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності,

мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82-89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75-81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.
67-74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60-66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35-59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Загальна теорія права : підручник / М. С. Кельман, В. М. Стратонов. – Вид. 6-те, доп. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 742 с. URL: http://ekhsuir.kspu.edu/xmlui/bitstream/handle/123456789/17200/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2_%D0%97%D0%90%D0%93%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%90_%D0%A2%D0%95%D0%9E%D0%A0%D0%86%D0%AF_%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%90_print.pdf?sequence=1

2. Загальна теорія права : підручник / [О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.] ; за ред. О. В. Петришина. – Харків : Право, 2020. – 568 с.

3. Основи права: підручник / В.Д. Гапотій, О.А. Слишик.- 2-ге вид. із змінами та доп. – Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2019. – 882 с. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/4592/1/%D0%B2%D1%81%D1%8F%20%D0>

[%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20-%20%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%281%29.pdf](#)

4. Правознавство: навчальний посібник. 2-ге видання / за заг. ред. Петкова С.В. Київ: КНТ, 2022. 382 с.

5. Правознавство: Навчальний посібник. Видання третє / за заг. ред. Молдован В.В., Чулінда Л.І. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. – 184 с. URL:

<https://kpdi.edu.ua/biblioteka/%D0%9F/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D0%9C%D0%BE%D0%BB%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%20%D0%92.%D0%92..pdf>

6. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. – 360 с. URL: <https://duan.edu.ua/images/staff/departments/law/Files/pravoznavstvo.pdf>

7. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с. URL:

<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3293/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0-13-07-20.pdf>

Додаткові

1. Адміністративне право : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / [Ю. П. Битяк, І. М. Балакареєва, М. І. Белікова та ін. ; за заг. ред. В. М. Гаращука, Р. В. Шаповала]. – Вид. 7-ме, допов. та перероб. З опорою на законодавство станом на 1 трав. 2023 р. – Харків : Право, 2023. – 238 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4838&download_id=1686

2. Адміністративне право України : підручник / В. В. Серєда, О. Л. Хитра, Ю. С. Назар, Д. І. Йосифович, Я. М. Когут та ін. ; за заг. ред. Ю. С. Назара. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 680 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4364/1/AdminPravo_28-03-2022.pdf

Білінський Д.О., Бондаренко І.М., Головашевич О.О. та ін. Фінансове право : посіб. для підгот. до іспитів. Харків: Право, 2018. 12 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/375/3_Finansove%20pravo_do%20ispitiv_vnutri.pdf

3. Господарське право : навч. посібник / укл. А.А. Бутирський. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 144 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/841/1/Hospodarske_pravo.pdf

4. Господарське право : навч. практикум / кол. авт. [Резворович К.Р., Юнін О.С. та ін.]. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2021. 507 с. URL:

https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/6358/1/1642_%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%9A%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%A3%D0%9C%20%D0%93%D0%BE%D1%81%D0%BF.%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D1%82%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%83%D1%82%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%B2%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D1%8C%20%281%29.pdf

5. Каленіченко Л.І. Юридична відповідальність: поняття, ознаки. Держава та регіони. Серія: Право. 2020. № 1 (67). Т. 1. С. 12-16. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/221c6ed3-0824-420e-b174-e0b0491730b6>

6. Карпюк Г.І. Основи підприємництва: Навчальний посібник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/04/19/Osnovy%20pidpryyemnytstva.pdf>

7. Кондрат'єва Л.А. Самопредставництво юридичних осіб в суді згідно чинного законодавства. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО. 2021. Вип. 6. С. 128-132. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/238417>

8. Корнєєв Ю.В. Підприємницьке право України : Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2020. 120 с.

9. Кримінальне право. Загальна частина (у таблицях і схемах) : навчальний посібник / О. С. Бондаренко, М. О. Думчиков. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 114 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89538/1/Bondarenko_2022.pdf;jsessionid=6FA26114BAABD8F603C503D8506673DB

10. Кримінальне право України: Загальна частина: тексти лекцій: навчально-методичний посібник / авт. : А. Я. Берш, В. П. Кедик, Е. Е. Кузьмін [та ін.] ; за заг. ред. Н. А. Мирошніченко, Є. Л. Стрельцова ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». - Одеса : Астропрінт, 2022. - 328 с. - (Серія «Сила права Power of Law»). URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/24489/Lecture%20textbook_%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D1%96%D0%BD%D1%87.%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%82-18.02.23%20%282%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y

11. Л.С. Стецюк. Відповідальність бухгалтера в законодавстві України. URL: <http://surl.li/maclv>

12. Надання адміністративних послуг у муніципальному секторі. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / В.Тимошук / Асоціація міст України –К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 124 с. URL: <http://surl.li/maclj>

13. Подцерковний О.П., Добровольська В.В., Зятіна Д.В., Будурова Г.М. Господарське право : навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання). Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 166 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14352>

14. Трудове право України : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; [С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]. Харків, 2019. 408 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/b15bd6bf-20c6-47e1-ba69-9c97ca09681e>

15. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : ХНУВС, 2022. – 332 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/662f44cb-425d-4830-8697-364752bad5a0/content>

16. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник / О.В. Кіріяк, Ю.П. Пацурківський, М.М. Гудима-Підвербецька. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1101/1/Civil%27ne_Pravo.pdf

17. Чорна С. Роль судової влади в конституційно-правовому механізмі захисту прав і свобод людини. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 8. С. 187-188. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/8/31.pdf>

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?find=1&text#Text>

2. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України від 01 липня 2010 року №2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

3. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року. Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 року №179 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>

4. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>

5. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

7. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09 квітня 1999 №586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>

8. Питання Міністерства економіки: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року №459. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-%D0%BF#Text>

9. Про затвердження Положення про Державну службу експортного контролю України: Постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 року №159. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/159-2015->

[%D0%BF#Text](#)

10. Про затвердження Положення про Державне агентство резерву України: Постанова Кабінету Міністрів України від 08 жовтня 2015 року №517. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2014-%D0%BF#Text>

11. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року №375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF#Text>

12. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 року №215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text>

13. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 року №537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>

14. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 року №679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

15. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року №227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

16. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 20 травня 1999 року №679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

17. Деякі питання надання адміністративних послуг через центри надання адміністративних послуг: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 року №523-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-%D1%80#Text>

18. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 №322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

19. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 №3356-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>

20. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

21. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

22. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>

23. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану. Закон України від 15.03.2022 №2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#n26>

24. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

25. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>

26. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
27. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-24). Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
28. Кримінальний кодекс України. Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
29. Про практику розгляду судами трудових спорів. Постанова Верховного суду України від 06.11.1992 року №9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92#Text>
30. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати. Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 08.02.1995 року № 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-95-%D0%BF#Text>
31. Про Державний бюджет України на 2023 рік. Закон України від 03.11.2022 № 1-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>
32. Про судоустрій і статус суддів. Закон України від 02.06.2016 № 1402- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text>
33. Про адвокатуру та адвокатську діяльність. Закон України від 05.07.2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
34. Про безоплатну правничу допомогу. Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
35. Цивільний кодекс України. Закон України від 16.01.2003 року № 435- IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
36. Цивільний процесуальний кодекс України. Закон України від 18.03.2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
37. Господарський процесуальний кодекс України. Закон України від 06.11.1991 року № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
38. Кодекс адміністративного судочинства України. Закон України від 06.07.2005 року №2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
39. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13.04.2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Інформаційні ресурси:

1. Автоматична реєстрація ФОП. URL: <https://diia.gov.ua/services/reystraciya-fop>
2. Гід з державних послуг. URL: <https://igov.gov.ua/service/1495/general>
3. Довідково- інформаційна платформа правових консультацій WikiLegalAid. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua>
4. Єдиний державний веб портал електронних послуг. URL:

<https://diia.gov.ua>

5. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. URL: <https://nais.gov.ua/p/ediniy-derjavniy-reestr-yuridichnih-osib-fizichnih-osib-pidpriemtsiv-ta-gromadskih-formuvan>

6. Законодавство України на офіційному веб-сайті Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

7. Звернення до Мін'юсту про отримання безоплатної первинної правової допомоги. URL: <https://minjust.gov.ua/feedback>

8. Зелена книга з соціального підприємництва. URL: <https://socialbusiness.in.ua>

9. Кваліфікований надавач ЕДП інформаційно-довідкового департаменту ДПС. URL: <https://acskidd.gov.ua/contacts>

10. Мобільний застосунок «Безоплатна правова допомога». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VZtcY0CUuOA>

11. Мобільний застосунок у Google Play «Твоє право» . URL: <https://bit.ly/3iorbkE>

12. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

13. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

14. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: www.me.gov.ua

15. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <http://sts.gov.ua/>

16. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>

17. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>

18. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>

19. Проект із розвитку соціального бізнесу «Соціальне підприємництво в Україні: досягнення соціальних змін за ініціативою знизу». URL: <https://socialbusiness.in.ua>

20. Реєстрація ФОП онлайн на порталі Дія. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sFqBqTfbibo>

21. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої ради України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>